

[Øllgaard]

befordre en sundere udvikling i vor samfundsøkonomi. Men, har vi sagt, forudsætningen er naturligvis, at dette redskab holdes i orden, så det kan fungere bedst muligt.

Trods vore advarsler er redskabet dansk landbrug ikke blevet holdt i orden. Tværtimod er redskabet blevet bebyrdet med alle mulige dødvægte, og vitale dele er ikke blevet fornyet. Redskabet dansk landbrug er derfor langt fra verdens bedste, som det engang var. Det er i dag langt fra konkurrencedygtigt med det tilsvarende hollandske landbrug. Det hollandske samfund forstod nemlig helt anderledes fornuftigt at holde deres landbrug i tip-top orden i alle hollandske borgers velforståede interesse.

Dansk landbrug har gennem tiderne været af uvurderlig betydning for en sund og rolig udvikling i det danske samfund, vel at mærke både i økonomisk, politisk og kulturel forstand. Det tror jeg der er almindelig enighed om i brede kredse. Dette forhold nævner jeg, fordi jeg meget indtrængende vil opfordre til, at man sætter sig ind i, og at man forstår, at det, der nu i disse år og i disse uger er ved at ske i dansk landbrug, er noget meget omfattende. Det, der er ved at ske, er nemlig ikke begrænset til, at dansk landbrug lider afgørende skade i økonomisk, teknisk forstand. At tro det ville være en alt for snæver betragtning. Nej, det er ikke blot en økonomisk, teknisk skade, der er forvoldt. Det er også en skade af anden art, mere udefinerbar art.

Danske bønder er i færd med at blive anderledes, fordi især de aktive, investerende af dem nu gennem en lang årække har måttet opleve, at der er blevet drevet rovdrift på dem og deres resultater, en rovdrift, der har nået sin foreløbige, men forhåbentlig endelige, kulmination med udspillet om særskatten. Resultatet er, at danske bønders faglige og folkelige fremsyn og optimisme er vendt til pessimisme og nederlagsstemning i uhyggeligt omfang. Retfærdighedssansen er krænket på det alvorligste. Det bliver meget svært at vende denne stemning på ny. Der skal overbevisende tilsagn i ord og gerninger til, først og fremmest fra regeringen på det øvrige samfunds vegne.

Jeg ønsker ikke med disse bidrag til analysen af, hvilken situation det er, vi taler om, at bidrage yderligere til den nu herskende pessimisme, især blandt husdyrholdere. Jeg

har villet bidrage til, at problemerne anskues netop så omfattende, som de er, og så nøgternt, som situationen kræver.

Der kan af gode grunde ikke sættes tal på den nederlagsstemning og den generelle pessimisme, der er skabt i landbruget. Men det er desværre alt for sikkert, at virkningerne på investeringssiden endda meget kraftigt vil rukke ved forudsætningerne for det oplæg til en langsigtet økonomisk politik, vi behandler i tinget i disse dage.

Der er allerede i debatten i offentligheden og også her i dag anført mange tal til beskrivelse af den økonomiske side af situationen. Disse tal kan vendes og drejes, og det er de blevet flittigt, men det er efter min mening den alt for klare tendens, der er i disse tal, man skal hæfte sig ved, og den tendens er alt for klar. Den viser, at der er kommet lidt eller ingenting ud af de anstrengelser, som især de aktive i landbruget har udfoldet. Slutresultatet er blevet nedgang i landmandens indtjening. I forhold til andre befolkningsgruppers indtjening er det nærmest sammenlignelige vel begrebet landmandens samlede erhvervsindkomst, som i gennemsnit de sidste 5 år har ligget på de så meget omtalte 54.000 kr., sammenlignet med, at den faglærte industriarbejder i provinsen i de samme år steg fra et tilsvarende beløb, nemlig 56.000, til 98.000 kr. Det er tendensen. Vi kan diskutere detaljer, men tendensen er klar.

Hvis nogen i øvrigt skulle tvivle på disse tal, hvad der altså åbenbart er nogle der gør, så skal vi hæfte os ved, at de stammer fra jordbrugsøkonomisk institut under landbrugsministeriet, og at enhver hurtigt ved krydsrevision i pengeinstitutter, hos foderstofhandlere og andre steder, hvor den løse gæld har tilbøjelighed til at hobe sig op, kan komme ud af sin tvivl. Skulle nogen alligevel fortsat være i tvivl, så bør de da vist henvende sig til skatteministeren om et ekstra eftersyn, for der er tale om tal og materiale, som også er gennemset nøje af skattemyndighederne og fundet helt i orden.

Disse tal er gennemsnitstal. Alle ved, at der er store udsving til begge sider. Men talene viser med al ønskelig tydelighed, at landbruget for længst har haft sin indkomstopbremsning. Den kom i særdeleshed, da produktpriserne for 2 år siden stort set gik i ro, medens udgifterne accelererede.